

گزارش «وطن امروز» از عوامل کسری ۷ میلیاردی تراز تجاری در ۷ ماه نخست امسال

ناآرامی «شیمیایی‌ها»

۵. قلم اصلی کالای صادراتی کشور، از لحاظ وزن و ارزش دچار افت شده باشیم، مسؤولان باید در این باره پاسخگو باشند اما شواهد و آمارهای موجود این امر را نشان نمی‌دهد. عضو اتاق بازرگانی ایران گفت: نمی‌توان ادعا کرد کاهش ارزش پولی باید در ایران حتماً به رشد صادرات منجر شود. در حالت کلی کاهش ارزش پول ملی، منجر به پایین آمدن قیمت کالای صادراتی و در نتیجه رشد صادرات خواهد شد؛ سیاستی که چین نیز مقطعی آن را اعمال کرده است اما در هر حال اقتصاد ایران تابع عوامل متعددی است و مطرح کردن موضوعی بدون بررسی تمام عوامل آن در اقتصاد کشور جایگاهی ندارد. وی اضافه کرد: به موجب سیاست‌های تجاری کشور، اجازه صادرات برخی کالاها به دلیل نیاز داخل داده نمی‌شود، همچنین افزایش عوارض صادرات برای برخی اقلام اعمال می‌شود، با این اوصاف کاهش ارزش پول ملی و در عین حال انتقاد به تراز منفی تجاری کشور به این صورت منطقی نیست.

به این صورت منطقی نیست؟
 نکته قابل توجه این است: ثبات قیمت ارز در ماه‌های اخیر ضمن حفظ قیمت‌ها در بازارهای مختلف مانند طلا، مسکن و خودرو باعث پیش‌بینی‌پذیر شدن اقتصاد کشورمان شده است. در این شرایط تولیدکنندگان و فعالان اقتصادی و حتی صادرکنندگان با آسودگی بیشتری می‌توانند درباره فعالیت خود تصمیم بگیرند. اساساً در شرایط التهابات ارزی که منتهی به نوسان قیمت و تورم می‌شود امکان سرمایه‌گذاری برای بخش‌های مولد اقتصادی وجود ندارد. نکته تلخ ماجرا اینجاست که برخی فعالان بورسی که اغلب در پی نوسان‌گیری هستند و در زمینه بورس هم فعالیت مفیدی ندارند، در روزهای اخیر بر کوس دستوری بودن قیمت ارز و احتمال آزاد شدن فنر موهومی ارز می‌گویند.

به برقراری شرط «مارشال لرنر» و سیاست‌های پولی و مالی اجرا شده در زمان اجرای این سیاست ارتباط دارد. شرط مارشال لرنر با تکیه بر شرط «ثبات بازارها» بیان می‌کند که «اگر مجموع قدر مطلق کشش تقاضای واردات و صادرات نسبت به نرخ ارز بزرگ‌تر از یک باشد، بازار ارز باثبات بوده و کاهش ارزش پول منجر به بهبود تراز تجاری می‌شود». در حالی که بررسی مطالعات مختلف که نتایج حاصل از برآورد دو تابع صادرات و واردات است، برقراری شرط مارشال لرنر در ایران را در کوتاه‌مدت و بلندمدت تأیید نمی‌کند و در نتیجه انتظار می‌رود که اجرای سیاست کاهش ارزش پول ملی تراز پرداخت‌ها در ایران را متأثر نکند.

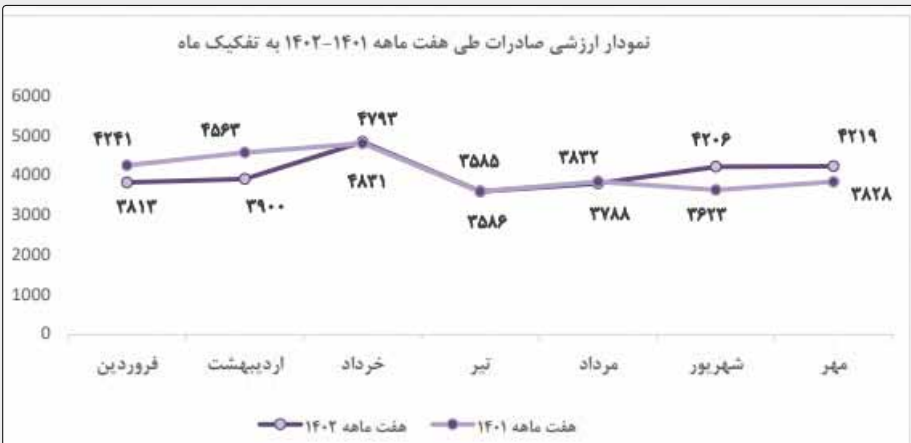
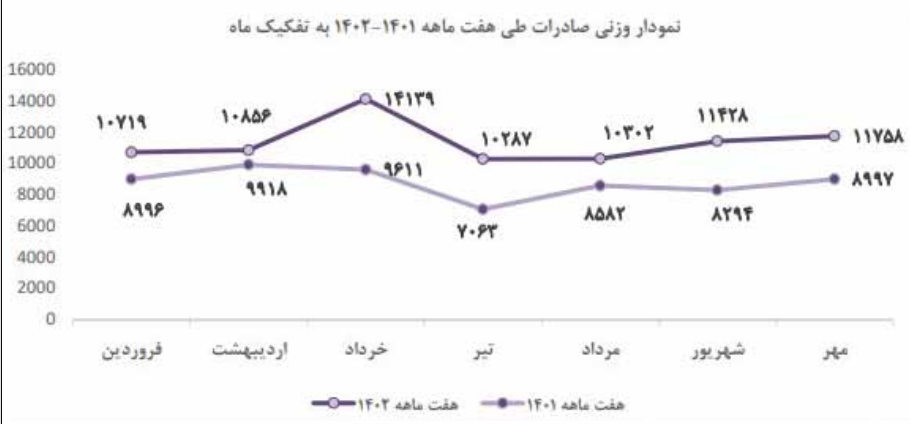
ویژگی‌های برخوردار است. با عنایت به وضعیت مناسب تولید امسال محصولات کشاورزی بویژه پسته که برآورد می‌شود حدود ۲۲۰ هزار تن باشد، لزوم اخذ تصمیمات ویژه در راستای تسهیل صادرات و ارزآوری این محصولات امری مهم و ضروری است.

سیدامیرحسین موسوی: صادرات کشور به لحاظ وزنی در ۷ ماه ابتدایی امسال با رشد ۲۹،۳ درصدی روبه‌رو بوده است و به دلیل کاهش ارزش‌های جهانی برخی محصولات صادراتی در حوزه پتروشیمی و نفت با عدم افزایش ارزش صادرات مواجه بودیم. از ماه‌های گذشته از تریبون‌های مختلف ابراز نگرانی‌هایی نسبت به تراز تجاری منفی کشور شنیده شده و این ادعا مطرح شده که سیاست‌های ارزی بانک مرکزی و عدم توجه دولت سیزدهم به توسعه صادرات منجر به تراز تجاری منفی طی مدت اخیر شده است. در این رابطه ابتدا باید یادآور شد با توجه به اینکه ایران یک کشور نفتی است و بخش قابل توجهی از منابع ارزی کشور حاصل از فروش نفت و مشتقات آن است، برای تحلیل دقیق‌تر تراز تجاری کشور، درآمدهای نفتی را نیز باید در نظر گرفت. بر پایه آمار مقدماتی ارائه‌شده از سوی وزیر اقتصاد، تراز تجاری با احتساب نفت در ۸ ماه اول امسال بیش از ۱۰ میلیارد دلار مثبت بوده است. به بیان دیگر، اولا کشور از لحاظ خالص ورود و خروج ارز برای صادرات و واردات در شرایط مطلوبی قرار دارد و این ادعا که پیشی گرفتن ارزش واردات از صادرات در بخش غیرنفتی نگران‌کننده است از اساس بی‌معنی است. ثانیاً بررسی آمارهای تفصیلی ارائه‌شده از سوی گمرک و سازمان توسعه تجارت نشان می‌دهد میزان صادرات به لحاظ وزنی در ۷ ماه ابتدایی امسال نه‌تنها کاهش نیافته است، بلکه با رشد قابل توجه حدود ۲۹،۳ درصدی روبه‌رو بوده است. به لحاظ ارزشی نیز صادرات کشور حدوداً در مقیاسی مشابه سال گذشته است و این ادعا که سیاست‌های تثبیت اقتصادی بانک مرکزی منجر به کاهش صادرات شده است رد می‌شود. در عدم افزایش ارزش صادرات و منفی بودن تراز تجاری غیرنفتی طی ۷ ماه ابتدایی امسال باید این موضوع را نیز در نظر گرفت که به دلیل کاهش ارزش‌های جهانی برخی محصولات صادراتی ایران در حوزه پتروشیمی و نفت که بخش عمده‌ای از صادرات کشور را شامل می‌شود، به‌رغم رشد وزنی با عدم افزایش ارزشی در صادرات مواجه بودیم.

موشکافی وزارت اقتصاد از منفی شدن تجارت

در ۸ ماه امسال میزان صادرات غیرنفتی حدود ۳۲ میلیارد دلار و واردات حدود ۴۲،۱ میلیارد دلار بوده که نشان‌دهنده تراز تجاری منفی است و بخش مهمی از کسری‌های تراز تجاری غیرنفتی نیز ناشی از کاهش قیمت‌های جهانی بویژه در حوزه محصولات پتروشیمی است که بخش عمده‌ای از صادرات غیرنفتی ایران را تشکیل می‌دهد و حدود ۴۰ درصد کاهش قیمت جهانی داشتند. به همین دلیل است که با وجود افزایش ۲۷ درصدی وزن در صادرات غیرنفتی نسبت به مدت مشابه سال قبل، کاهش قیمت‌های جهانی موجب شده صادرات به لحاظ ارزشی تنها ۱،۶ درصد افزایش داشته باشد. علاوه بر این عدم پیچیدگی فناوری در اقتصاد ایران موجب شده متوسط ارزش یک وزن ثابت از کالاهای صادراتی کمتر از واردات به همان وزن باشد.

بر اساس اطلاعات منتشر شده از سوی وزارت امور اقتصادی و دارایی، در ۸ ماه امسال ۹۰ میلیون تن صادرات غیرنفتی به ارزش بیش از ۳۲ میلیارد دلار انجام شده که در مقایسه با سال گذشته به لحاظ وزنی ۲۷ درصد و به لحاظ ارزشی ۱،۶ درصد افزایش داشته است. همچنین آمار تجارت خارجی نشان می‌دهد در این بازه زمانی مجموعاً ۲۴،۷ میلیون تن واردات به ارزش ۴۲،۱ میلیارد دلار انجام شده که به لحاظ وزنی واردات حدود ۴ درصد و به لحاظ ارزشی حدود ۱۲ درصد افزایش داشته است. بر اساس این گزارش، در

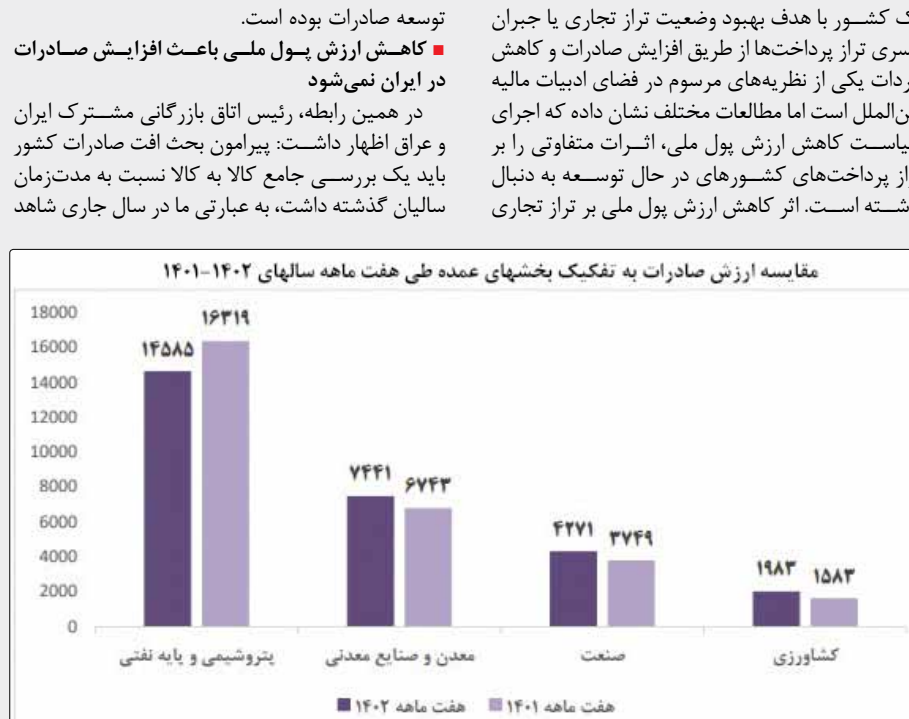

محمدرضا پورابراهیمی گفت: برای اولین بار تراز تجاری کشور در ۶ ماه نخست سال به منفی ۶ میلیارد دلار رسیده است، همچنین میزان صادرات ما نسبت به سال گذشته منفی شد که این امر به سیاست‌های ارزی بانک مرکزی مرتبط می‌شود؛ در دنیا ۲ درصد ارزش پول ملی را کاهش می‌دهند و صادراتشان ۲۰ درصد افزایش پیدا می‌کند، در اینجا چند درصد ارزش پول ملی کم می‌شود ولی صادرات رشد نمی‌کند و درجا می‌زند. **تجویز غلط افزایش نرخ ارز برای تشویق صادرات**

در این میان برخی این سیاست را تجویز می‌کنند که برای توسعه صادرات باید نرخ ارز را افزایش دهیم، چرا که تثبیت نرخ ارز منجر به کاهش صادرات می‌شود. ابتدا باید گفت این ادعا که ثبات نرخ ارز منجر به کاهش صادرات شده رد شده است و در ادامه مختصراً مبتنی بر ادبیات علم اقتصاد گزاره طرح شده از سوی این افراد را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

سیاست کاهش ارزش پول ملی یک کشور با هدف بهبود وضعیت تراز تجاری یا جبران کسری تراز پرداخت‌ها از طریق افزایش صادرات و کاهش واردات یکی از نظریه‌های مرسوم در فضای ادبیات مالی بین‌الملل است اما مطالعات مختلف نشان داده که اجرای سیاست کاهش ارزش پول ملی، اثرات متفاوتی را بر تراز پرداخت‌های کشورهای در حال توسعه به دنبال داشته است. اثر کاهش ارزش پول ملی بر تراز تجاری

با توجه به دسترسی به جزئیات آمار تجارت خارجی تا پایان مهرماه سال جاری، بررسی دقیق‌تر روند میزان صادرات به لحاظ وزنی در ۷ ماه ابتدایی سال جاری در مقایسه با ۷ ماه سال گذشته، نشان می‌دهد در تمام مدت، حجم صادرات در سال ۱۴۰۲ بیشتر از مدت مشابه سال گذشته بوده است و مقایسه ارزشی میزان صادرات نیز از برابری تقریبی ارزش صادرات در ۷ ماه ۱۴۰۲ نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۱ حکایت دارد.

بخش عمده	هفت ماهه ۱۴۰۲		هفت ماهه ۱۴۰۱		درصد تغییرات
	ارزش	وزن	ارزش واحد	وزن واحد	
پتروشیمی و پایه نفتی	۱۴،۵۸۵	۳۶،۲۵۴	۱۶،۳۱۹	۲۸،۹۴۹	-۱۱
معدن و صنایع معدنی	۷،۴۴۱	۳۵،۹۸۱	۶،۷۴۳	۲۵،۷۵۹	۱۰
صنعت	۴،۲۷۱	۴۰،۲۰۸	۳،۷۴۹	۳۰،۴۹۰	۱۴
کشاورزی	۱،۹۸۳	۳،۲۰۵	۱،۵۸۳	۳،۲۳۹	۲۵
جمع صادرات غیر نفتی	۲۸،۳۴۵	۷۹،۴۹۰	۲۸،۶۲۴	۶۱،۴۶۸	-۱

بخش عمده	هفت ماهه ۱۴۰۲		هفت ماهه ۱۴۰۱		درصد تغییرات
	ارزش	وزن	ارزش	وزن	
صادرات کالا	۲۸،۳۴۵	۷۹،۴۹۰	۲۸،۶۲۴	۶۱،۴۶۸	-۱
واردات کالا	۳۶،۰۰۶	۲۰،۹۱۶	۳۱،۹۷۳	۱۹،۶۹۲	۱۲،۶
تراز تجاری	-۷،۶۶۱	۵۸،۵۷۴	-۳،۳۴۹	۴۱،۷۷۶	-۱۲۹
مبادلات تجاری (صادرات + واردات)	۶۴،۳۵۱	۱۰۰،۴۰۶	۶۰،۵۹۷	۸۱،۱۶۰	۶